

νείκους, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἕως αὐτοῦ περιωρίσθη, καὶ ἐπὶ τὸ φιλοσοφικώτερον μᾶλλον ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῶν.

(Ἀκολουθεῖ).

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Μετ' εὐχαριστήσεως ἀνελογίσθην πάντοτε τὸν ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος δοθέντα περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου ὀρισμόν. Si hortum cum bibliotheca habes nihil deerit. Ἐὰν ἔχῃς κῆπον καὶ βιβλιοθήκην, οὐδενὸς στερεῖσαι ἡσυχόν τινα γωνίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὔτε εἰς κἂν κρότος τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπικρατοῦντος θορύβου ἀκούεται· μικρὸν τι κτῆμα μετ' εὐπρεποῦς οἰκίας· ἐν ταύτῃ δὲ βιβλιοθήκην ἐξ ἐκλεκτῶν βιβλίων. Ταῦτα ἔχων τις τίνος ἔχει πλέον ἀνάγκην;

Ἴσως μειδειῶσί τινες ἀναγινώσκοντες τὰς εἰδυλλείους ταύτας εὐχάς. Καὶ δικαίως. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι προωρισμένος διὰ τὴν τοιαύτην ζωὴν. Ἐχει καθήκοντα πρὸς τοὺς ὁμοίους του· ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς περιπετείας τοῦ κόσμου τούτου καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν νὰ συνεισφέρῃ τὸν λίθον του πρὸς τελειοποίησιν τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος τοῦ χρόνου, ὅστις ἐπὶ τέλους τόσον ταχέως παρέρχεται. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει ἐνίοτε τὴν ἐκ τοῦ τοιούτου ἀγῶνος ἀηδίαν, τὴν πρόκλησιν στιγμῶν, καθ' ἃς αἰσθάνεται τις τὴν ἐπιθυμίαν, νὰ ἔχῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του μικρὸν γῆς ἐλευθέρας μέρος, καὶ νὰ μὴ ἔχῃ περίξ ἑαυτοῦ ἄλλο τι παρὰ τὴν φύσιν καὶ τὰ βιβλία.

Βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ σχολαστικὸν τὸν ἀγαπῶντα τὰ βιβλία, οὔτε γελοῖον, ὅπως τὸν Ἀγγλον ἐκεῖνον, ὅστις εἶχεν ἀγοράσει τριακόσια ἑξήκοντα πέντε ἀντίτυπα τοῦ Ὁρατίου, ὅπως δύνηται ἐκάστην ἡμέραν ν' ἀναγινώσκῃ αὐτὸν εἰς ἄλλο βιβλίον, καὶ ὅστις εἶχε φροντίσει νὰ τυπώσῃ τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ φῶδας ἐπὶ μεταξωτοῦ

ὑφάσματος, ὅπως περιτυλιχθῇ δι' αὐτοῦ τὸ λείψανόν του. Δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ μὴ θαυμάσῃ ὡς ὑψηλόφρονα τὴν ιδέαν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ὅστις ἔφερεν αἰέποτε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ὀμηρὸν του ἐν τῷ χρηματοκιβωτίῳ τοῦ Δαρείου.

Οἱ πρῶτοι Γάλλοι Ἀπόστολοι τοῦ μεγάλου Γουτεμβέργου ἐξαίρουσι τῆς τέχνης τῶν τὰ προτερήματα διὰ τῶν πομπωδεστέρων καὶ ἐν τούτοις δεδικαιολογημένων λέξεων. Gloire, γράφουσιν au livre eternal ! il est la lumière du coeur, le miroir de l'esprit, le maître des vertus, la couronne de la prudence, le compagnon du chemin de la vie. Il est l'hôte assidu de la maison, la guérison du malade; un verger plein de fruits, un prairie abondante en mille fleurs, une grâce, un souvenir, un conseil. » παρόμοια δὲ τούτοις ἔγραφον καὶ οἱ διάδοχοί των, οἵτινες εἰσήγαγον εἰς Παρισίους τὴν τυπογραφικὴν τέχνην, ὁ Οὐλριχ, ὁ Ἑγερικ, ὁ Μαρτίνος, ὁ Ἐράνξ καὶ ὁ Μιχαὴλ Φριβούργιος.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ νέα τέχνη ἀπέκτησε καὶ πολλοὺς ἐχθροὺς, καὶ ὅτι αὕτη κατηγορεῖτο ὑπὸ πολλῶν ὡς ἔργον τοῦ δαίμονος. Ἡ μωρία ὑπῆρξε πάντοτε δύναμις, οἱ δὲ ἐπικίνδυνοι νεωτερισμοὶ ἐχρησίμευσαν συνεχῶς εἰς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῆς ὡς ὄργανον, δι' οὗ ἐπαρουσιάζοντο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ λαοῦ μαῦρα φαντάσματα ἐπὶ τῶν τοίχων ζωγραφούμενα. Εἶναι δ' ἄλλως γνωστὸς ὁ πεπαιδευμένος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἡ ἐξοχος καὶ καταπληκτικὴ φαντασία τοῦ ὁποίου παρέστησε τὴν νέαν τέχνην ὑπὸ τὸ σχῆμα τέρατος, τὸ ὁποῖον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ὠοῦ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου, καὶ τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς ἀναστάτωσιν ὁλόκληρον τὸν κόσμον, καὶ κατεπλημύρνησεν ὅλους αὐτοῦ τοὺς ποταμούς. Τὸ τέρας τοῦτο ἐτρέφετο μὲ λινὰ ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἐμάσσα διὰ τῶν μεταλλίνων ὀδόντων του, κατέπαυε δὲ τὴν δίψαν του πίνον αἰθαλῶδες μέλαν, καὶ διέδιδεν ἄπειρον πληθὺν παραδόξων, ψευδῶν, διαβολῶν καὶ ἄλλων παρο-

μοίων. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπάρχουσιν εἰσέτι τινές, οἵτινες φαντάζονται τὴν τυπογραφικὴν τέχνην ὑπὸ τοιαύτην τινὰ εἰκόνα· τοῦλάχιστον βεβαίως ἀκόμη πολλοὶ, οἵτινες θεωροῦσιν αὐτὴν ἐπιτυχεστάτην διὰ τὸν λεγόμενον «ἀπρεπὴ τύπον.»

Ναὶ, ὑπάρχουσιν πάντοτε εἰσέτι τινές οἱ ὅποιοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γίνωσι κύριοι τῆς ἀγανακτήσεως, τὴν ὁποίαν ἔσθλάνθη ἢ συμμορία των, ὅταν τὸ πρῶτον ἀνεφάνη ἢ νέα τέχνη. Ὁ Βολταῖρος ἐν τῷ διὰ τὸν Γουτεμβέργον ποιηθέντι ὕμνῳ του ὑπέδειξε, ποῦ δύναται τις νὰ ἀνεύρῃ τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους:

Cet art, disait Boyer, a troublé les sâmilles
Il a trop raffiné les garçons et les filles
Je le veux; mais aussi quels biens n'a-t-il pas

[faits

Tout peuple, excepté Rome, a senti ses bien-

[faits

Avant qu'un Allemand trouvât l'imprimerie
Dans quel cloaque affreux barbotait ma patrie.

Εἶναι λίαν παράδοξον, θὰ εἴπωσιν ἴσως οἱ σημερινοὶ συμπατριῶταί του, ὅτι οἱ ζυθοπόται καὶ οἱ ξυνολαχανοφάγοι Γερμανοὶ ἐξεύρουν τὴν τέχνην ταύτην.

Οἱ ἐφευρεταὶ ὅμως τῆς τέχνης ταύτης ὀλίγον ἐφρόντιζον περὶ τῆς τέχνης των. Αὐτοὶ ἐγνώριζον ὅτι κατεσκεύασαν τὸ διὰ τὸν μεταξὺ φῶτος καὶ σκότους πόλεμον κοπτερώτερον καὶ μᾶλλον ἀφθαρτον ἐκ πάντων τῶν ὀπλων. Κατὰ πόσον συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως ὁ ἐκ τῆς Σχληεσταδης Μαίντελιν, ὅστις ἀπεκατέστησε τὸ τυπογραφεῖον του ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου θηριοτροφείου τοῦ Στρασβούργου, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐφυλάττετο ἐντὸς τοῦ θησαυροφυλακείου τῆς πόλεως, τοῦτο δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν, παραθέτομεν μόνον ἐνταῦθα τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου του τεθὲν ἐπίγραμμα.

«Κεῖμαι τέλος καὶ ἐγὼ ἐνταῦθα νεκρὸς ὁ Ἰωάννης Μαίντελιν, ὅστις τῇ θείᾳ συνάρσει εἰσήγαγον εἰς Στρασβούργον τῶν ὡραίων στοιχείων τὸν τύπον, καὶ οὕτω ἐχρησιμοποίησα τὴν ὡραίαν ταύτην τέχνην, ὥς τε νὰ δύναται εἰς ἀνὴρ ἐν

μιᾷ ἡμέρᾳ νὰ γράφῃ τόσα, δι' ὅσα ἄλλοτε ἔδαπάνᾳ ἐν ἔτος. Ἡ τέχνη δὲ αὕτη θὰ ἐξακολουθῇ ὑπάρχουσα μέχρι τέλους τοῦ κόσμου.»

Καὶ βέβαια θὰ ὑπάρχῃ μέχρι τέλους τοῦ κόσμου. Ἐάν ποτε ὁ κόσμος καταστραφῇ αἰφνης ὁλόκληρος, ὅπερ κατὰ πᾶσαν ἐλπίδα δὲν θὰ τὸ πάθῃ ποτέ, τότε ἐξ ἅπαντος μεταξὺ ἑκατον ἀνθρώπων θὰ ἐκπλαγῇ εἰς, ἀναγινώσκων βιβλίον τι, μεταξὺ δὲ χιλίων εἰς γράφων ἐν τοιοῦτον.

Ἡ βιβλιομπορία τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν δύναται σήμερον νὰ παραβληθῇ μὲ αὖξουσιν παλὶρρόιαν, μὲ κυματογῆν, ἢ μὲ ἄλσος εὐθαλῶν ἀνθῶν. Βεβαίως μεταξὺ τῶν χρυσῶν καρπῶν ὑπάρχουσι καὶ χιλιάδες φύλλων, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνεμος παρασύρει. Ἐὰν οἱ ὑψηλοὶ νόες ἠδύναντο νὰ προσβλέψωσι πρὸς τὰ κάτω, οἱ νόες ἐκεῖνοι οἵτινες ὑπὸ μυρίας στερήσεις, σπανίως εὐνοηθέντες ὑπὸ τῆς τύχης, περιέφερον τὴν θείαν αὐτῶν τέχνην ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ὁποίαν εὐχαρίστησιν, ὁποίαν ἀνταμοιβὴν θὰ ἠσθάνοντο ρίπτοντες τοιοῦτον βλέμμα. Συγς γράμματα, θεῖαι γραφαί, οἱ ἀναστάντες μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος θνητοὶ εἰσθ-ὑπερήφανοι, διότι κατὰ χιλιάδας ἀπαριθμεῖσθε. Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ἡμῖν πόσα ἑκατομμύρια βιβλίων φέρει ἡδη ἡ γῆ;

Ἐλπίζομεν ὅτι δὲν εἶναι ὅλως ἀδιάφορον, ἐὰν προσπαθήσωμεν νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν αὖξιν τῆς τοιαύτης παλὶρρόιας, ἥτις τὸ πρῶτον μὲν ὁμοία ταῖς ἐκ τῶν ὀρέων ἀναβλυζούσαις πηγαῖς, ἡδη μυκᾶται ὥς ἄπειρος ὠκεανός. Βεβαίως αὕτη δὲν εἶναι, οἷαν παρίστησιν αὐτὴν ὁ κύριος Janin ὁ ἀκαδημαϊκὸς διὰ τοῦ ἐσχάτως ἐκδοθέντος συγγράμματός του «Le livre.» Οὗτος ἀναζητεῖ ἐκ τῆς εὐρείας θαλάσσης νὰ ἀνεύρῃ τὰς πρώτας αὐτῆς πηγὰς, αἵτινες κατὰ τὴν μεγάλην ἀρχαίαν ἐκείνην ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως ἐπότισαν τὸ ἔδαφος, ἐξ οὗ ἐβλάστησεν ὁ ἀδάμας τῆς νέας ἀναπτύξεως. Ἀπαριθμεῖ τὰς πρώτας σπανίας ἐκδόσεις, αἵτινες προῆλθον ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῶν τὸ φῶς διαδόντων τυπογρά-

φων, καὶ καταλήγει εἰς τὰς ἀξιοσημειώτους ἐκδόσεις μεταγενεστέρας ἐποχῆς· πραγματεύεται δὲ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην μὲ τὸν ζῆλον βιβλιοφίλου, καὶ τὴν μικροψυχίαν Γάλλου, ὅστις, καίτοι εὐρισκόμενος ἐπὶ ἐδάφους κοσμοπολιτικοῦ, δὲν ἐξέρχεται πέραν τῶν ὁρίων τῆς πατρίδος του.

Ὁ κ. Janin ὠνόμασε τὸ σύγγραμμά του «τὸ Βιβλίον» τὸ, βιβλίον κατ' ἐξοχήν, ὅπως οἱ Χριστιανοὶ τὴν βίβλον των, οἱ Μωαμεθανοὶ τὸ κοράνιόν των· τὸ πρόβλημα ὅμως ὅπερ ἀνέλαβε νὰ λύσῃ Γερμανὸς λόγιος θὰ τὸ ἐπραγματεύετο βεβαίως καὶ βασιμώτερον καὶ περιεκτικώτερον, συγχρόνως ὅμως καὶ ξηρότερον. Ὁ Γιανίν, ὁ κλασικὸς ἐπιφυλλιδογράφος, περιέβαλε τὸ σύγγραμμά του ἐπαγωγὸν ἔνδυμα, ἡδυνήθη νὰ παράσχη εἰς τὴν πολυμάθειάν του καὶ πολυγνωσίαν του τὸν χαρακτῆρα χαριέσσης διδασκαλίας διὰ τῶν παρεμβληθεισῶν ἐπαγωγῶν διηγήσεων, εἰς ὃ δὲ οἱ Γάλλοι ἰδίως διακρίνονται. Ὅτι δὲν ἐμμένει αὐστηρῶς ἐπὶ τοῦ θέματός του, ἀλλ' ἀναμιγνύει πολλὰ ἐπεισόδια πραγματευόμενος περὶ σπανίων συλλογῶν, περὶ αὐτογράφων, περὶ ἀνεκδότων τοῦ βίου τῶν κορυφαίων τῆς γαλλικῆς φιλολογίας κλπ. τοῦτο ἕκαστος εὐκόλως κατανοεῖ.

Ἡ ἑναρξίς τῆς τυπώσεως τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένετο κατὰ τὸ 1870, παρεμποδίσθη ὅμως ἔνεκα τοῦ ἐκραγέντος πολέμου, καὶ διὰ τοῦτο ἐδημοσιεύθη πρό τινας. Ἀφιερώθη εἰς τὸν νέον βιβλιοφίλου Ἰάκωβον Ροσχίλδ. Λαβὼν ἐκ τούτου ἀφορμὴν ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται περὶ τῶν περιέργων ἀφιερώσεων. Τοιαύτας ὅμως παρουσιάζει ἡ γερμανικὴ φιλολογία πολὺ περιεργωτέρας τῶν τῆς γαλλικῆς. Ἀρκεῖ μόνον νὰ μάθῃ τις ὅτι γεωγραφία τις τῆς ἱερᾶς γῆς ἀφιερώθη παραδόξως εἰς τοὺς τρεῖς μεγάλους τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς κυρίους· δηλ. πρῶτον εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, δεύτερον εἰς τὸν πρίγκηπα διάδοχον τῆς Σαξωνίας καὶ τέλος εἰς τὸν πρίγκηπα τῶν Σάξεν Τσαϊτς. Καὶ ἐνταῦθα ὅμως

ἅπαντ' αἱ ἀφιερώσεις περιέργους, αἰτινές εἰσι διασκεδαστικαί· ἀφιέρωσιν τινα εἰς τὴν βασίλισσαν Ἄνναν (τὴν βασίλισσαν εἰς Γ' homme qui rit) πρὸς ἣν ὁ συγγραφεὺς μὲ τὴν ἀνήκουσαν μετριοφροσύνην ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ ἀφιερούμενον εἰς τὴν Μεγαλειότητά της βιβλίον δὲν εἶναι ἐκ τῶν τυχαίων κοσμημάτων τῆς ἑκατονταετηρίδος.

Αἱ ἀφιερώσεις καὶ οἱ πρόλογοι χρησιμεύουσιν ἰδίως ὡς γνώρισμα τῆς ματαιότητος τοῦ ἐκδότου. Τὴν πρώτην δ' ὡς πρὸς τοῦτο θέσιν κατέχει Βυζαντινὸς τις σύγχρονος τοῦ Φωτίου συγγραφεὺς, ὅστις ἐν τῷ προλόγῳ συγγράμματός τούτου γράφει τὰ ἐπόμενα. «Καὶ ἐὰν ὁ οὐρανὸς ὁλόκληρος μετεβάλλετο εἰς χάρτην, ἅπαντα δὲ τὰ δένδρα τῆς γῆς εἰς κοινὸν ὄμιον, καὶ ὁλόκληρος ἡ θάλασσα εἰς μελάνην, καὶ πάλιν ἅπαντα ταῦτα ὁμοῦ δέν θὰ ἐξήρκουν πρὸς σύνταξιν καταλόγου τῶν ἔργων μου καὶ τῶν προτερημάτων μου!»

Ἀγνώμονες μεταγενέστεροι! μέχρι τῶν ὁποίων δὲν περιῆλθε τὸ ὄνομα τοῦ περιφήμου τούτου ἀνδρός, ὅστις ἡδύνατό ποτε νὰ ὁμιλῇ τόσον ὑπερηφάνως περὶ ἑαυτοῦ! καὶ τὸ ὅποιον ἀτυχῶς ἐλησμονήθη.

Ἵνα εἴπῃ τις ὅμως τὴν ἀλήθειαν, δὲν ὑπάρχει γελοιοδέστερον πάθος τοῦ τῆς ματαιότητος. Καὶ τῶν ἐπισήμων μεταγενεστέρων τις ἐποίησατο χρήσιν παρομοίας τερατώδους εἰκότος, ἀλλ' ὅμως μόνον ὅπως ψάλλῃ διὰ ταύτης τὰς ἐρωμένας τῆς καρδίας του.

Βεβαίως καὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες δὲν εἶναι ἐλεύθεροι τῶν ματαιοτήτων, ὑφ' ὧν κατέχονται οἱ μικροὶ ἐκδότης βιβλίων! Ἀναγινώσκων τις τὸ ἐπισημότερον ὄνομα, ἀναγκάζεται νὰ συναναγνώσῃ καὶ τὸ ἰδικόν των. Τίς ἡ ἀνάγκη λοιπὸν καὶ νὰ τὸ λέγωσιν; Καὶ τί πρέπει τις νὰ εἰκάσῃ περί τινων ἄλλων συγγραφέων ἢ ποιητῶν, οἵτινες ἐν τῷ ἠνωτάτῳ βαθμῷ τῆς ματαιότητος ἀπεθέωσαν ἑαυτοὺς, καθὼς ὁ Πλάτων; ἢ ἐποίησαν διθύραμβον τῆς ματαιότητος, καθὼς ὁ Σλέγκελ, ἐὰν μάθῃ, ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ σή-

μερον συγγραφείς, οἵτινες ... ἀλλὰ περὶ τούτου πλέον ἄλλοτε.

Παράδοξόν τι γερόντιον, ὁ Ἰακώβ Κλαβέρης, περιήρχετο καθ' ἐκάστην τὰς ὁδοὺς φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ποιήματά του καὶ γλυκύσματα· οὗτος ἔδιδε ταῦτα εἰς τοὺς παῖδας, εἰς ἡδύναντο νὰ ψάλλωσι τὰ ποιήματά του, ὑπέσχετο δὲ καὶ ἄλλα, εἰς ἀπεφάσιζον νὰ τὰ ἄδωσιν ἀπὸ μνήμης. Ἐὰν τοιοῦτόν τι σήμερον δὲν συμβαίνει, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουσι μωροὶ ποιηταὶ, ἀλλὰ μόνον, ὅτι δὲν ἀναγκάζονται νὰ ἐπιβάλλωσι διὰ παρομοίου τρόπου τὰς μωρίας των. Πόσοι λεγόμενοι ποιηταὶ κατέφυγον εἰς τὰ εὐτελέστερα μέσα ὅπως κατορθώσωσι τὴν εἰς τὸ θέατρον εἰσαγωγὴν τῶν δραμάτων των, καὶ πόσοι ὑποκριταὶ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν καταφεύγουσιν εἰς παρόμοια καὶ τινα χείρονα διὰ νὰ χειροκροτηθῶσι παρουσιαζόμενοι ἐπὶ τῆς σκηνῆς!

Ἀλλὰ πόθεν προέρχεται ἡ τοιαύτη τῶν ἐκδοτῶν ματαιότης; Τὴν ἀπάντησιν δίδει ἡμῖν ὁ πρόλογος. Ἀναδημοσιεύεται ἐν αὐτῷ χωρίον ἐκ τοῦ «Essais de messire Michel, seigneur de Montaigne» ἐν ᾧ γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἔρωτος, ὃν εἶχεν ὁ καλλιτέχνης εἰς τὰ ἔργα του. «Voire je fay grand double, que Phidias ou aultre excellent statuaire aymast autant la conservation et la durée de ses enfants naturels, comme il feroit d'une image excellente, qu'avec long travail et estude il auroit parfaicte selon l'art. Ἐὰν οἱ γονεῖς ἦνε τοσοῦτον βέβαιοι περὶ τῶν προτερημάτων τῶν φυσικῶν τέκνων των, πόσον ἄρα γε περισσότερον βέβαιος εἶνε ὁ καλλιτέχνης ἢ ὁ λόγιος περὶ τῶν τέκνων τοῦ πνεύματος, ἢ τῆς φαντασίας του! Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὸς λέγει, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐργάτης τοσοῦτον ἐρωτευμένος εἰς τὸ ἔργον του, ὅσον ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ βιβλίον του.

Τὰ βιβλία ὅμως δὲν διεσώθησαν ἐκ τῆς τοιαύτης τοῦ πατρὸς πρὸς τὰ τέκνα του ἀγάπης· ἐπειδὴ μετὰ τοῦ συγγραφέως συναποθνήσκει καὶ ὁ ἔρως του. Τὸ

τελευταῖον του βλέμμα πίπτει ὅχι σπανίως διὰ τῶν κεφαλῶν τῶν τέκνων του ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ πνεύματός του, ἐπὶ τῶν προϊόντων τοῦ βίου του, τὰ ὅποια ἀναγκάζεται ν' ἀποχαιρετήσῃ. Ἄλλο ὅμως πάθος ἔσωσε σπάνιά τινα βιβλία ἀπὸ τὴν καταστροφὴν· τὸ πάθος πρὸς ἀποκτησιν τοιούτων, ἡ βιβλιοφιλία. Ἡ ἐποχὴ παρήλθε, καθ' ἣν καὶ ὁ τυπογράφος αὐτὸς ἦτο ἐρωτευμένος εἰς τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας του, καθ' ἣν ὁ Cheville ἀνεφώνει. «O dieux et déesses, quoi le plus rare et le plus charmant que le contemplation d'un beau livre imprimé en bons caractères, gros et menus, avec une bonne encre indestructible!» Αἱ πολυπληθεῖς τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ἐργασίαι, οἱ μηχανισμοὶ δὲν παρέχουσιν ἀφορμὰς θελγῆτρων, ὅπως προέλθῃ τοιοῦτός τις πρὸς τὸ ἔργον ἔρως, διετηρήθῃ ὅμως ἐν ἄλλῳ πάθος, εἰς τὴν ὑπαρξιν δὲ τούτου ὀφείλεται ἡ διατήρησις πολλῶν συλλογῶν βιβλίων, τὸ πάθος δὲ τοῦτο εἶνε ἡ βιβλιοφιλία, ἡ βιβλιομανία.

Εἶνε γνωστὸν πόσον ὁ Μαζαρίνος ἀποθνήσκων ἐθρήνησε πρὸ τῶν εἰκόνων του. Ἡμέραν τινα — ἦτο ἡ 7 Μαρτίου 1661, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, τὸν ὅποιον ἡσθάνετο ἐγγίζοντα, — περιῆλθε τὴν πινακοθήκην του μετὰ μεγάλης δυσκολίας, μένων δὲ ἱστάμενος χρόνον τινὰ ἐνώπιον ἐκάστης τῶν εἰκόνων του ἀνεστέναζε βαθέως καὶ ἔλεγεν. Ἀχ! Ταῦτα πάντα ὀφείλω ἐν τούτοις νὰ ἐγκαταλείψω! Ὑγιαίνετε, πολῦτιμοι εἰκόνες μου, τὰς ὁποίας ἠγάπησα τόσον πολὺ, καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἔδαπάνησα τόσα χρήματα!

Πόσοι ἄρα γε φίλοι τῶν βιβλίων, οἵτινες ἐνόσῳ ἔζων μετεχειρίσθησαν πᾶν δυνατόν αὐτοῖς μέσον, ὅπως συναθροίσωσι τὰ πολυτιμώτερα βιβλία εἰπον ἀποχωριζόμενοι τοῦ κόσμου τούτου τὰ αὐτὰ πρὸς ταῦτα; Καὶ ἂν ἐθεώρουν ὑπάρχοντα δεύτερόν τινα κόσμον, ὁποίαν σημασίαν θὰ ἔχῃ οὗτος δι' αὐτοὺς, εἰς δὲν ἔχωσι καὶ βιβλία εἰς αὐτόν;

Ἀς κατηγορῶνται οἱ βιβλιομανεῖς, καὶ ἂς ἦνε ἀξιοσέβαστοι οἱ βιβλιόφιλοι! Τὸ πρῶτον ἔπραξεν ἤδη πρὸ πολλοῦ ὁ

Ἀπουλήϊος, ὅστις ἀπεκάλεσεν αὐτοὺς curiosuli καὶ ὁ Βολταίρος ἐν τῷ συγγράμματί του «Temple de gout.»

L'amas curieux et bizarre
De vieux manuscrits vermo lus,
Et la suite inutile et rare
D'ecrivains qu'on n'a jamais lus.

Ἐν τῷ συγγράμματί του ὁ Janin μνημονεύει βιβλιοφίλων οἵτινες συνομιλοῦσι περὶ τῶν σπανιωτέρων ἐκδόσεων τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς· τὸ πάθος των ὁμοιάζει περίπου μὲ τὸ τῶν βιβλιομανῶν. Βεβαίως λέγει τις αὐτῶν, τὸν ὁποῖον οἱ φίλοι του ὀνομάζουσιν ἕκτινος σπανίας ἐκδόσεως, ἣν κατεῖχε, Κοῦντιλιανὸν, βεβαίως εἶμαι δίκαιος ἀνὴρ. Ἐὰν ὅμως ἐλάβανον τὸ εὐτύχημα ν' ἀποκτήσω τὸν δακτύλιον ἐκεῖνον, ὅστις καθίστησι τὸν κάτοχόν του ἀφανῆ, δὲν θὰ ἐσκεπτόμην ἐπὶ μακρὸν, θὰ ἐξέτεινον τὴν χεῖρά μου, ὅπως λάβω αὐτὸ περὶ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ συνόδου σύγγραμμα (ἐκδοθὲν ὑπὸ Γουτεμβέργου 1485), τὸ «Καθολικὸν», (ἐκδοθὲν 1466), τὸν «Μισαήλ τῆς Ῥατισβόνης» (1518), τὴν ὠραίαν ἐκδοσιν τῶν «Officia» τοῦ Κικέρωνος τοῦ ἔτους 1465 καὶ ἄλλα ὅμοια.

Ὁ διάλογος στρέφεται μετὰ ταῦτα εἰς τὰς κλοπὰς βιβλίων εἰς τὴν «βιβλιοκλοπομανίαν», εἰς τὴν δύναται τις νὰ σχηματίσῃ τὴν λέξιν ταύτην πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ ταιούτου πάθους. Γίνεται λόγος περὶ τῆς δίκης τοῦ Σὶρ Ἐδουάρδου Φίτς Γεράλδου ἐκεῖνου, ὅστις πρὸ τινων ἐτῶν ἐδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἔκτου δικαστηρίου τῆς ἐπανορθωτικῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων. Ὁ Σὶρ-Φίτς-Γεράλδος γνωστὸς παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιопώλαις καὶ παλαιοπώλαις τῶν Παρισίων ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον ὁ «Ἀγγλος» ἦτο ἀδιόρθωτος. Εἶχεν ἰδιοποιηθῇ πληθύν τινα βιβλίων, μέχρις οὗ συνελήφθη κλέπτων βιβλίον πολὺγλωσσον. Ἀλλ' ἰάθη ἄρά γε ἀπὸ τὸ πάθος τοῦτο ὑποστάς δύο ἐτῶν φυλάκισιν, εἰς ἣν κατεδικάσθη διὰ τὸ ἐγκλημά του.

Ἡ βιβλιοκλοπὴ τῶν βιβλιομανῶν δὲν εἶναι νέον πάθος, δυστυχῶς ἢ καταγω-

γὴ του εἶναι ἀρχαία. Διηγοῦνται περὶ τινος Ἀνδρέου Τιρακῶ ἐκ Ποϊτὸν ὅτι ἔκλεψεν ἕκτινος μονῆς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Κικέρωνος, καὶ ὅτι οἱ ἀνακαλύψαντες αὐτὸν μοναχοὶ τοσοῦτον εἶχαν ἀγανακτήσει ἐναντίον του, ὥστε ἐπέμενον νὰ ἀπαγχονισθῇ. Ἀχ! ἀνέκραξεν οὗτος, εἶχον ἀνάγκην τοῦ Κικέρωνος τούτου. Ἀλλως τε, καλοὶ μου μοναχοί, δὲν εἶναι δίκαιον ν' ἀπαγχονισθῇ καλὸς ἄνθρωπος, ὡς ἐγώ, ὅστις ἐν διαστήματι δώδεκα ἐτῶν ἔφερεν εἰς φῶς δώδεκα τέκνα καὶ δώδεκα βιβλία μεγάλα εἰς φύλλον.

Ὁ ἐπιτηδειότερος ὅμως καὶ ὁ ἀτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν βιβλιομανῶν ἦτο ὁ Δὸν Βικέντιος ὁ ἐκ Βαρκελόνης, ὅστις πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν διὰ τῶν δολοφονιῶν του συνετάραξεν ὁλόκληρον τὴν πόλιν ταύτην, τὰς ὁποίας δὲν ἔπραξε δι' ἄλλον τινὰ σκοπὸν, παρὰ μόνον καὶ μόνον, ὅπως αὐξήσῃ τὸν θησαυρὸν τῶν πολυτίμων βιβλίων του. Οὗτος εἶχε ὑπὸ τοὺς κίονας τῶν Los Encantes βιβλιοπωλεῖον, τὰ ἔσοδα τοῦ ὁποίου μετεχειρίζετο πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ σπανίας ἐκδόσεις. Ἀλλοῖμονον εἰς τὸν ἀτυχῇ ὅστις ἀγοράζων παρ' αὐτοῦ τοιαύτην τινα ἐκδοσιν, τὸν ὑστέρει ταύτης! Δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ ἀποφύγῃ τὴν πώλησιν τοῦ βιβλίου, ὅταν ὁ ἀγοραστὴς ἐπλήρωνε τὴν μεγάλην ποσότητα, τὴν ὁποίαν οὗτος διὰ τὴν σπανίαν ἐκδοσιν ἀπῆτει, παρεφύλαττεν ὅμως εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς τὸν ἀτυχῇ ἀγοραστήν, ἐδολοφόνει αὐτὸν, καὶ οὕτω τοῦ ἀφήρει τὸ ἀντικείμενον τοῦ πάθους του. Ἐπὶ τέλους ὅμως τὸ δικαστήριον ἀνεκάλυψε τὰ κακουργήματά του. Παρευρεθεὶς οὗτος εἰς τινα δημοπρασίαν βιβλίων προσήνεγκε σημαντικὴν ποσότητα πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ σπουδαίου βιβλίου «Ordinacions per los gloriosos reys de Arago» ὑπὸ Λαμβέρτ Πάλμερ 1482, τοῦ ὁποίου μόνον ἐν ἀντίτυπον ὑπῆρχεν. Ἀντίπαλός του τις ὅμως ὁ βιβλιопώλης Patxot προσήνεγκε περισσότερα καὶ οὕτω ἀπέκτησεν αὐτὸς τὸ βιβλίον. Μετ' ὀλίγον χρόνον σκοτεινὴν τινα νύκτα ἢ οἰκίᾳ τοῦ Patxot ἀπετεφρώθη.

Ὁλόκληρος ἡ πόλις περιήλθεν εἰς πυρετώδη συγκίνησιν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσωσι τὸ τρομερὸν τοῦτο κακούργημα, κατὰ τὴν διάπραξιν τοῦ ὁποίου ἐκτὸς τῶν φόνων, τὰ πάντα εἶχον μείνει ἄθικτα, καὶ τὰ ὠρολόγια αὐτὰ εἰς τὰς θήκας των. Ἐνόμιζον ὅτι εἶχον ἐπανελθεῖ οἱ χρόνοι τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως καὶ ὅτι οἱ ἀτυχεῖς ἐγένοντο θῦμα μυστικοῦ τινος ἱεροξεταστηρίου· τὸ δικαστήριον διέταξεν αὐστηρὰν ἀνάκρισιν. Εἰς πάσας τὰς οἰκίας ἐγένοντο ἔρευναι, καὶ εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Βικεντίου εἰσῆλθον οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἀστυνομίας. Ἦσαν ἑτοιμοὶ ν' ἀναχωρήσωσιν, ἀφοῦ δὲν εὗρον τι ἐγεῖρον ὑπόνοιαν, ὅτε τὸ βλέμμα τοῦ ἀνακριτοῦ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ παραδόξου ἐκείνου βιβλίου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀγοράσει ὁ ἀτυχὴς Πατξὺτ εἰς τὴν δημοπρασίαν ἐκείνην, εἰς ἣν καὶ οὗτος εἶχε παρευρεθῆ. Ἀμέσως ἐξεπλάγη, καὶ δικαίως, πῶς δὲν ἐγένετο καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς, ὅτε ἀπετεφρώθη ἡ οἰκία. — Πόθεν ἀπεκτήσατε τὸ βιβλίον τοῦτο; ἠρώτησεν ἀμέσως ὁ δικαστής. Ὁ Δὸν Βικέντιος ἐκπλαγεὶς, δὲν ἤξευρε τί νὰ ἀποκριθῇ· ὅταν ὁμως ὑπεσχέθησαν εἰς αὐτὸν μετὰ ταῦτα, ὅτι θὰ δεχθῶσιν τὰ βιβλία του, τὰ ὁποῖα ἤθελε νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν συνόλῳ, ἤρχισε νὰ ὁμολογῇ τὰ ἐγκλήματά του· εἶχε δολοφονήσει δώδεκα βιβλιοφίλους, ὅπως ἀνακτήσῃ τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα οὗτοι δὲν ἤθελον νὰ τῷ ἐπιστρέψωσιν οἰκειοθελῶς, καὶ τὰ ὁποῖα ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν κατοχὴν του· εἶχεν ἐπιπέσει κατὰ τοῦ δυστυχχοῦς Πατξὺτ κοιμωμένου, ἀφοῦ δὲ τὸν ἐφόνευσεν, ἤρπασε τὸ προσφιλὲς αὐτῷ πολύτιμον ἐκεῖνο βιβλίον, ἔπειτα δὲ ἔθεσε πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Δικαστ.— Καὶ ἐξετελέσατε πάντας τούτους τοὺς φόβους μόνον καὶ μόνον χάριν τῶν βιβλίων;

Κατηγορούμενος.— Καὶ ἐρωτᾷτε διὰ τοῦτο; Καὶ τί νομίζετε; Es la gloria di Dios. Τὰ βιβλία εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι θνητὸς, τὰ

καλὰ βιβλία ὁμως δύναται τις καὶ ὀφείλει νὰ τὰ διατηρῇ.

Ὁ διὰ τὴν βιβλιομανίαν του οὗτος φορεὺς ἐτιμωρήθη διὰ τὴν κακούργον του ταύτην μαιίαν μὲ τὸν θάνατον.

(Ἀκολουθεῖ).

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐν τῶν ὠραίων ἔργων ἅτινα σήμερον, καὶ τοι ἐν προπλάσματι, κοσμοῦσι τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ πολυτεχνεῖῳ αἰθούσας τοῦ Κ. Δρόση, εἶνε καὶ ἡ Ἐλεημοσύνη. Οὐδεὶς δύναται παρέρχόμενος νὰ μὴ σταθῇ ἐνώπιον τῆς γλυκυτάτης αὐτῆς παραστάσεως, ἐν ᾗ φαίνεται πτωχή τις γυνὴ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς περικολπουμένη παιδίον, διὰ δὲ τῆς εὐωνύμου ἐλεοῦσα πτωχὸν τινα παῖδα καθ' ὁδόν. Ἐκτὸς τῆς εὐγενεστάτης γραμμῆς τοῦ σώματος καὶ τοῦ προσώπου, ἔτι δὲ τῆς καθόλου ἀληθῶς ἑλληνίδος ἐκφράσεως ἦν ὁ κ. Δρόσης κατώρθωσε πάντοτε νὰ δίδῃ εἰς τὰ ἀνθρώπων καὶ ἑλληνικῶν ὑποθέσεων ἀφομοιώματά του, ἐκφράσεως ἥτις διαπρέπει καὶ ἐν τῷ ὅλῳ τῆς ἐλεήμονος ἐνταῦθα γυναικὸς, δηλονότι ἐκτὸς τῆς ἐναρμονίου καὶ εὐσταλοῦς τοῦ προσώπου εὐτεχνίας, τῆς λεπτῆς καὶ ἀφελοῦς τοῦ σώματος κινήσεως καὶ περιβολῆς, τῆς σεμνῆς ἅμα καὶ λιγείας ὑφῆς τοῦ γυναικώδους τύπου, ἀγνὴν καὶ εὐπαθῆ ἀποπνεοῦσης ζωὴν, ἰδίως ἐν τῷ τῆς Ἐλεημοσύνης διαγράμματι τούτῳ ἀρίστου καὶ ἀληθοῦς καλλιτέχνου ἐνθουσιώδης ἔμπνευσις εἶνε τὸ ἐπαιτοῦν ἐκεῖνο παιδίον. Ἡ φαινομένη πενιχρά, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ῥακώδης ἐσθῆς, ἡ ἀνεγειρομένη καὶ ὅλη ἱκετεύουσα τοῦ παιδὸς κεφαλὴ, ἡ μόλις αἰρομένη τῆς ἀληθοῦς εἰδεῖας χεὶρ, τὰ μὴ τολμῶντα νὰ ἀνοίγῳσι χεῖλη, ἡ καθόλου παράστασις τοῦ μικροῦ τούτου πλάσματος, δεικνύει οὐχὶ τὰ συνήθως ἐν τοῖς ὁδοῖς ἐπαιτοῦντα